

Spread uit besproken boek 'Tijd is niks, plaats bestaat – fietsen langs gedichten op de Zuidwestelijke Veluwe' foto Hans van den Bos, Bosbeeld.nl

'Tijd is niks, plaats bestaat'

Natuur en poëzie verbonden

In het Vakblad Natuur Bos Landschap van februari 2012 stelde Martin Drenthen onder andere dat natuurbescherming een ten diepste morele keuze is en dat we meer zouden moeten verhalen over niet alleen de natuur zelf, maar ook over de mensen die zich om haar bekommeren. Dit is zo'n verhaal.

— Adinda Crans (Natuurmonumenten)

> IN 2008 HEEFT de Provincie Gelderland aan Natuurmonumenten Gelderland gevraagd projectvoorstellen in te dienen voor het Investeringsbudget Landelijk Gebied. Eén van deze voorstellen kwam van de beheereenheid Zuidwest-Veluwe. Beheerder Machiel Bosch diende een voorstel in om de Renkumse Poort beter in het spotlicht te plaatsen. Het projectvoorstel bestond globaal uit het ontwikkelen van een wandel- en of fietsroute lopende langs onder andere het natuurinformatiecentrum De Beken van Staatsbosbeheer in de Renkumse Poort.

De feiten

Na goedkeuring van het projectvoorstel door de provincie konden we de route meer vorm gaan geven. We kwamen we tot de conclusie dat we geen 'standaard' route wilden ontwikkelen zoals een route over flora- en faunasoorten die aan tijd en verandering onderhevig is. Machiel houdt van literatuur en vroeg zich af of we iets met poëzie konden. We veronderstelden dat de combinatie van natuur en poëzie een meerwaarde heeft ten opzichte van alleen natuur. Door natuur en poëzie te verbinden meenden we meer liefhebbers een bijzondere (natuur)beleving te kunnen bieden. Bovendien wilden we op deze wijze een ode brengen aan de natuur van de Zuidwestelijke Veluwe.

We zijn begonnen met het benaderen van bekende dichters en vroegen hen een gedicht te schrijven over een bijzondere locatie in het gebied. Tegelijkertijd hebben we via verschillende media een oproep gedaan aan iedereen die zich geroepen voelde een gedicht in te sturen. Ook zijn verschillende scholen benaderd om Planken Wambuis te bezoeken en daar het bos in te gaan om te dichten. De belangstelling bleek groot en vooral opvallend door het enthousiasme, de passie en de betrokkenheid voor zowel natuur als poëzie. 'Grande dame' onder de dichters Eva Gerlach dichtte over de heide bij Ede en eindigt met de regel "tijd is niks, plaats bestaat". We mochten die woorden als titel voor de bundel gebruiken.

We hebben de bundel "Tijd is niks, plaats bestaat; fietsen langs gedichten op de Zuidwestelijke Veluwe" begin oktober 2011 samen met Afdh Uitgevers uitgebracht.

De poëziefietsroute is in groot formaat op een losse kaart ingestoken. Alle geselecteerde dichters hebben hun eigen gedicht ook ingesproken en zijn via de website www.natuurmonumenten.nl/poezie te beluisteren. De route kan vanzelfsprekend ook onderweg via deze website gedownload worden door smartphones en tablets. Door de warme belangstelling na het verschijnen van de bundel en de poëziefietsroute heeft er afgelopen 26 januari op de Nationale gedichtendag een poëzieavond plaats gevonden met hetzelfde thema. Op 22 april is een open dag rondom de poëziefietsroute georganiseerd waar verschillende dichters op 'hun' locatie hun gedichten hebben voorgedragen. Op diverse locaties in het gebied was er catering, konden hutten worden gebouwd en zijn dichtworkshops voor zowel kinderen als volwassenen gegeven.

De lyriek

Zo kort als de feiten worden weergegeven, zo lang kunnen we verhalen over al die boeiende mensen achter de, in ieder geval voor ons, zeer bijzondere poëziefietsroute. Niet alleen de bekende dichters, de onbekende

dere dichters, de kinderen, maar ook collega's, de vrijwilligster Lucia die ons meehielp, de mannen van de uitgeverij Afdh, alle geïnteresseerden, iedereen droeg op zijn manier de verbondenheid om onze natuur te willen beschermen met zich mee. Tijd vervliegt elk moment en is zodoende niks; de ontmoetingen met de dichters waren soms vluchtig, deadlines bleken dichtbij en definitief en het proces van deze poëziefietsroute ligt alweer achter ons, maar de plaats is daar en bestaat. Op die door schapen kort gehouden heide bij Ede, op dat ene bankje waar men met ouders zat die er al niet meer zijn, daar waar de raaf laag overvliegend werd gehoord, bij de Rijn die s'nachts geluiden lijkt te weerkaatsen. Hans Mirck schrijft dat de aarde ons bezit, Co Woudsma over een klein geel slakkenhuisje als een langzaam bloeiende knop en Margo Broeders schrijft over mos dat twijgen kleedt.

De poëziefietsroute heeft geen begin en geen einde, elk gedicht en elke locatie kan de eerste of de laatste zijn. Iedereen kon meedichten, jong en oud, bekend en onbekend, als alle natuur- en poëziefiethebbers. Er zijn geen borden geplaatst, geen QR-codes gevormd, geen spandoeken opgehangen, geen enkele ingreep in het landschap. Niet alleen de natuur van Natuurmonumenten is beschreven en in route verbonden, maar ook

Ook de Paasbergschool kwam naar Planken Wambuis om te dichten.

foto Herman Verbeek

die van particulieren, Staatsbosbeheer en Defensie. Er liggen op deze poëziefietsroute geen grenzen aan eigendom, aan welwillendheid, aan enthousiasme, er ligt geen grens aan de verbondenheid met de natuur. De poëzie hangt als een lyrische laag boven het landschap, alleen zichtbaar en beleefbaar door horen zeggen, door poëzieavonden, door op de bundel te stuiten en via via. Van, voor en door mensen. Een beetje zoals natuur in Nederland. Wildernis is verloren, oerinstincten verdwenen, het belang van natuur vergeten. Maar dat belang van natuur is er niet alleen voor zichzelf, maar vooral voor onszelf en ons nageslacht. En voor de poëzie! De één niet zonder de ander, de cirkel is rond. Ons (ethisch) welzijn, onze gezondheid, ons geluk, onze troost, ons verlangen, onze verwondering hangt er, al dan niet bewust, deels vanaf.

Onze natuur in deze poëzie. Geen soort wordt benoemd, geen ecologisch proces uitgelegd, geen technische ingreep voorgesteld. Alleen het gevoel, de betekenis, de ervaring in woorden van de dichters. Intrinsieke waarde, veel besproken, immer onderschat. De voorjaarszon schijnt tussen de woorden door, de geur van het bos dichtbij, onze morele keuze juicht!

Oktober vorig jaar, Ron Goud draagt voor op de hei.

foto Adinda Crans

De poëzie hangt als een lyrische laag boven het landschap, alleen zichtbaar en beleefbaar door horen zeggen, door poëzieavonden, door op de bundel te stuiten en via via. Van, voor en door mensen.

Verbonden

Er heeft daadwerkelijk verbinding plaats gevonden, zowel feitelijke - als lyrische verbinding. Natuur en poëzie. Natuur in gedichten. Een ode door gedichten. Natuurmonumenten en omgeving. De beheerder en omliggende terreineigenaren, omliggende gemeentes, dichters, scholen, de uitgeverij, een nabij gelegen camping, bewoners van Mossel, boekhandels, collega's, de provincie Gelderland, de pers, dit vakblad, vrijwilligers en vele belangstellenden. Mens en natuur; zelfs met al het cynisme in de wereld, of zelfs zonder "Tijd is niks, plaats bestaat", onlosmakelijk aan elkaar verbonden.<

Adinda Crans, regionaal projectleider bij Natuurmonumenten, a.crans@natuurmonumenten.nl

De bundel is te verkrijgen via

- Uitgeverij Afdh, www.afdh.nl,
- via Natuurmonumenten, www.natuurmonumenten.nl en
- via de beheereenheid Zuidwest Veluwe, m.bosch@natuurmonumenten.nl

Ook ligt de bundel in verschillende boekhandels: ISBN 9789072603159.

22 april 2012 Fietsen langs gedichten
Open dag Planken Wambuis

Lammert Voos, Patty Scholten, Tim Pardijs, Larissa Verhoeff, Co Woudsma, Maartje Kruitwagen e.v.a. dragen gedichten op locatie voor.

Waar?	Ontvangst op Oud Reemst (alleen bereikbaar via Otterlo)
Aanvang	11.00 uur (inloop) tot ± 16.00 uur
Programma	Dichters dragen voor op locatie, workshops dichten, fietsen langs gedichten
Entree	gratis (met koffie en thee)
Meer info?	www.natuurmonumenten.nl/poezie
Fiets huren?	Meld u aan via de website

